

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอร่างกฎหมายสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. นี้ ผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล รวมทั้งข้อเสนอแนะทางวิจัยดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาแนวความคิดพื้นฐาน หลักการ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเปิดเสรี การค้าบริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาภายใต้กรอบความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) และการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา ตามความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement : FTA) ตลอดจนผลดีและผลเสียของการเปิด การค้าเสรีการค้าบริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา
2. เพื่อศึกษา วิเคราะห์ กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยที่มีอยู่ใน ปัจจุบัน ตลอดจนข้อดี-ข้อเสียและผลกระทบของกฎหมายดังกล่าวที่มีต่อการเปิดเสรีการค้าบริการ การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย
3. เพื่อนำเสนอร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือใน การคุ้มครองการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยให้มีความพร้อมและมีความสามารถ ในการแข่งขันกับการให้บริการการศึกษาของต่างประเทศ

ขอบเขตของการวิจัย

ผู้วิจัยได้กำหนดขอบเขตของการวิจัยไว้ดังต่อไปนี้

1. การวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยจะศึกษาแนวความคิด หลักการ การเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา ระดับอุดมศึกษาตามความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) และความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA) ที่ประเทศไทยได้ทำกับประเทศต่างๆ ล้นสุดเพียงไตรมาสแรกของปี พ.ศ.2548
2. ในการวิจัย ผู้วิจัยจะทำการศึกษาแนวทางการบัญญัติกฎหมายภายในเพื่อจัดระเบียบการจัด การศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป (European Union) และประเทศต่างๆ ที่ เกี่ยวข้อง และศึกษาการใช้กฎหมายภายในดังกล่าวเพื่อเป็นเครื่องมือในการคุ้มครองการให้บริการ

การศึกษาระดับอุดมศึกษาของแต่ละประเทศให้มีเวลาปรับตัวและมีความสามารถในการแข่งขันเพิ่มขึ้น เพื่อเตรียมรับมือกับการแข่งขันกับผู้ให้บริการการศึกษาจากประเทศต่างๆ

3. ผู้วิจัยจะทำการสำรวจความคิดเห็นของผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาระดับสูงของรัฐและเอกชนเฉพาะที่สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษาเท่านั้น

ข้อจำกัดในการวิจัย

การทำประชาพิจารณ์ผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์เพื่อตรวจสอบความเป็นไปได้ในการนำร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ไปใช้ มีข้อจำกัดเรื่องกลุ่มผู้แสดงความคิดเห็น ความสนใจพิเศษของผู้แสดงความคิดเห็น การประชาสัมพันธ์และระยะเวลาในการประชาสัมพันธ์

วิธีดำเนินการวิจัย

วิธีดำเนินการวิจัยแบ่งออกเป็น 10 ขั้นตอน ได้ผลตามขั้นตอนต่างๆ ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาเอกสารและข้อมูลต่างๆ เกี่ยวกับแนวความคิดและหลักการการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา ภายใต้กรอบความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) ความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Agreement : FTA) ที่ประเทศไทยทำกับประเทศต่างๆ สิ้นสุดเพียงไตรมาสที่ 2 ของปี พ.ศ. 2548 ตลอดจนศึกษากฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศสมาชิกสหภาพยุโรป และประเทศต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดและหลักการการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาภายใต้กรอบความตกลง GATS และ FTA และศึกษากฎ ระเบียบ และแนวทางปฏิบัติในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนของประเทศสมาชิกในสหภาพยุโรป คือ ประเทศนอร์เวย์ และประเทศบัลแกเรีย และได้ศึกษาแนวทางของประเทศออสเตรเลีย ประเทศจีน และประเทศอินเดีย ได้ผลการศึกษาตามสาระที่ปรากฏ

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2540 ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องการจัดการศึกษา พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ.2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ.2545 พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 พระราชบัญญัติการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ.2542 ฯลฯ เพื่อให้ทราบถึงสถานภาพของกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ประเทศไทยใช้อยู่ในปัจจุบัน และผลกระทบของกฎหมายดังกล่าวที่มีต่อการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวความคิดของกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยดังกล่าว ได้ผลการศึกษา คือ ทราบแนวคิดและมุมมองของรัฐที่มีต่อการจัดการศึกษาของเอกชน และทราบถึงสถานภาพของกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ประเทศไทยใช้บังคับอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนผลกระทบที่มีต่อการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา และได้ทำการวิเคราะห์บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ.2546 ที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการสู่ตลาด (market access) และการปฏิบัติอย่างคนชาติ (national treatment) และนำเสนอเป็นภาพเดนโดรแกรม ดังสาระที่ปรากฏ

ขั้นตอนที่ 3 ศึกษาแนวความคิด หลักการอุดมศึกษา การบริหารและการจัดการการศึกษาระดับอุดมศึกษา (แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 9, แผนพัฒนาการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ฉบับที่ 9 พ.ศ. 2545 – 2549, วิจิตร ศรีธำณ, 2518 ; ไพฑูรย์ สินลารัตน์, 2542 ; พรชูลี อักษรอรุณ, 2546 และ Knowles, 1970) การจัดการศึกษาทางไกลระดับอุดมศึกษา (สุภาณี เสงศรี, 2543 ; สมประสงค์ วิทย์เกียรติ และคณะ, 2544) การจัดการศึกษาออนไลน์ระดับอุดมศึกษา แนวความคิดเกี่ยวกับมหาวิทยาลัยเสมือน (ไพรัช รัชพงษ์, 2540 ; สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติ, 2543) และเอกสารอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง แล้วนำมาวิเคราะห์ สังเคราะห์ และหาข้อสรุป เพื่อเป็นแนวทางในการจัดทำร่างกฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

ผลจากการศึกษาดังกล่าว ผู้วิจัยได้นำไปเป็นข้อมูลในการสร้างแบบสอบถามในขั้นตอนที่ 4 และนำไปประกอบการร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ในขั้นตอนที่ 5

ขั้นตอนที่ 4 สร้างและส่งแบบสอบถามเพื่อสำรวจความคิดเห็นเกี่ยวกับกฎหมายการศึกษา ระดับอุดมศึกษาและกฎหมายต่างๆ ที่เกี่ยวข้องที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันไปยังกลุ่มประชากรที่ศึกษา เพื่อทราบความคิดเห็นเกี่ยวกับการใช้บังคับกฎหมาย ปัญหาและอุปสรรค หรือข้อขัดข้องอันเกิดจากบทบัญญัติของกฎหมาย ตลอดจนข้อเสนอแนะเกี่ยวกับการปรับปรุงแก้ไขกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาดังกล่าวเพื่อให้สอดคล้องกับความต้องการของผู้เกี่ยวข้อง

ผู้วิจัยได้สร้างแบบสอบถาม แล้วนำไปให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบความตรงทางเนื้อหา หลังจากนั้นได้ส่งแบบสอบถามไปยังกลุ่มประชากรที่ศึกษา

ขั้นตอนที่ 5 – 6 จัดทำร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาโดยนำแบบสอบถามมาทำการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และนำผลที่ได้ประกอบกับข้อมูลที่ได้จากการศึกษาในขั้นตอนที่ 1 – 3 ไปจัดทำร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้นำข้อมูลจากแบบสอบถามมาทำการสรุปและวิเคราะห์ และนำเสนอเป็นภาพเดนโดรแกรม ดังสาระที่ปรากฏ

ขั้นตอนที่ 7 นำความคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากกลุ่มประชากรที่ศึกษาไปปรับปรุงร่างกฎหมายการศึกษาที่พัฒนาในขั้นต้นตามขั้นตอนที่ 5 ให้สอดคล้องกับความต้องการและความคิดเห็นที่ได้รับ

ขั้นตอนที่ 8 จัดประชุมผู้ทรงคุณวุฒิเพื่อตรวจสอบร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาและให้ความเห็น ทศนคติ และข้อเสนอแนะต่างๆ ต่อร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้น โดยการจัดให้มีการอภิปราย แสดงความคิดเห็นและให้ข้อเสนอแนะต่างๆ อย่างกว้างขวางและเต็มที่

ขั้นตอนที่ 9 นำความคิดเห็น ทศนคติ และข้อเสนอแนะของผู้ทรงคุณวุฒิมาประมวลสรุปและวิเคราะห์เพื่อใช้ในการปรับปรุงและพัฒนาร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดม ศึกษาให้มีความเหมาะสม และสอดคล้องกับบริบทของประเทศไทย

ผู้วิจัยได้ทำการปรับปรุงร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ตามข้อคิดเห็นและข้อเสนอแนะที่ได้จากผู้ทรงคุณวุฒิ เพื่อให้ร่างพระราชบัญญัติมีความสอดคล้องกับความต้องการที่แท้จริงของผู้มีส่วนได้เสีย

ขั้นตอนที่ 10 นำร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่ปรับปรุงเรียบร้อยแล้ว ไปทำประชาพิจารณ์ เพื่อให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการใช้บังคับร่างกฎหมายฉบับนี้ ตลอดจนสาธารณชนทั่วไป ได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็นต่อร่างกฎหมายที่จัดทำขึ้น

ในขั้นตอนนี้ ผู้วิจัยได้จัดทำเว็บไซต์ <http://www.natthaphat.com> ขึ้น เพื่อนำร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ไปให้ประชาชนและผู้มีส่วนได้เสียได้แสดงความคิดเห็นต่อร่างพระราชบัญญัติที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้น และได้เชิญชวนบุคคลทั่วไปให้เข้าไปแสดงความคิดเห็น และได้นำความคิดเห็นที่ได้รับมาทำแสดงเป็นแผนภาพและตารางแสดงความคิดเห็น ดังสาระที่ปรากฏ

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยเรื่อง การนำเสนอร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา ผู้วิจัยสรุปผลการวิจัยและนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สรุปผลการศึกษาแนวความคิด และหลักการเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้กรอบความตกลง GATS และ FTA ตลอดจนผลดีและผลเสียของการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

ตอนที่ 2 สรุปผลการศึกษา วิเคราะห์ กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนข้อดี - ข้อเสีย และผลกระทบของกฎหมายดังกล่าวที่มีต่อการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

ตอนที่ 3 สรุปผลการนำเสนอร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา

ตอนที่ 1 สรุปผลการศึกษาแนวความคิด และหลักการเกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาภายใต้กรอบความตกลง GATS และ FTA ตลอดจนผลดีและผลเสียของการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

จากการศึกษาพบว่า ความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services : GATS) มีวัตถุประสงค์เพื่อให้การค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกดำเนินไปอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่มีเงื่อนไข ตามหลักการปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favoured Nation Treatment : MFN) มีความโปร่งใส (Transparent) และมีการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) ซึ่งจะเป็นการส่งเสริมความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศสมาชิกและของโลก

หลักการที่สำคัญของความตกลง GATS ที่ประเทศสมาชิกต้องนำไปปฏิบัติ คือ

(1) หลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non – Discrimination)

หลักการไม่เลือกปฏิบัติ คือ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันต่อประเทศต่างๆ กล่าวคือ หากประเทศภาคีสมาชิกประเทศใดประเทศหนึ่งปฏิบัติต่อประเทศภาคีสมาชิกอีกประเทศหนึ่งอย่างไร ก็จะต้องปฏิบัติเช่นเดียวกันนั้นต่อประเทศภาคีสมาชิกอื่นๆ ด้วย เพื่อให้ประเทศภาคีสมาชิกทุกประเทศได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน หลักการดังกล่าวได้ระบุไว้ในข้อตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariff and Trade : GATT) โดยแยกพิจารณาได้สองประเด็นคือ “หลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง” (Most – Favoured Nation Treatment : MFN) เป็นหลักที่กำหนดการไม่เลือกปฏิบัติ ณ พรมแดน (border) ที่สินค้าถูกนำเข้ามายังในประเทศภาคีสมาชิก และ “หลักปฏิบัติอย่างคนชาติ” (National Treatment) เป็นหลักที่ให้มีการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันและไม่เลือกปฏิบัติระหว่างสินค้านำเข้ากับสินค้าที่ผลิตภายในประเทศผู้นำเข้า กล่าวคือ เป็นการไม่เลือกปฏิบัติเมื่อสินค้าผ่านพรมแดนเข้ามาแล้ว เท่ากับว่าสินค้าได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตั้งแต่นำเข้ามายจนถึงการบริโภคภายในประเทศ

หลักปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (MFN) เมื่อนำมาใช้ในการค้าบริการหมายความว่าประเทศต่างๆ ต้องให้การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันต่อประเทศคู่ค้าประเทศต่างๆ โดย WTO ได้อธิบายถึง

หลักการนี้ในลักษณะที่ว่า เมื่อให้ความอนุเคราะห์แก่ประเทศหนึ่ง ก็ต้องให้ความอนุเคราะห์เช่นเดียวกันนั้นต่อประเทศอื่นๆ ด้วย

(2) หลักความโปร่งใส (Transparency)

หลักความโปร่งใส คือ การกำหนดนโยบายและมาตรการทางการค้า รวมทั้ง กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ ของประเทศภาคีสมาชิกใดๆ จะต้องมีความโปร่งใสชัดเจน มีการตีพิมพ์เผยแพร่ต่อบทกฎหมายและระเบียบต่างๆ เช่น การนำเข้า - ส่งออกสินค้า หรือระเบียบอื่นให้เป็นที่ทราบกันโดยทั่วไป

(3) การเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Liberalization)

การเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ คือ การเปิดตลาดให้แก่สินค้าหรือบริการของประเทศสมาชิกโดยมีการกำหนดเป็นขั้นๆ จากน้อยไปหามากจนกระทั่งเปิดตลาดอย่างกว้างที่สุด เป็นการเปิดแบบค่อยเป็นค่อยไปขึ้นอยู่กับความพร้อมของแต่ละประเทศ โดยกำหนดให้ประเทศสมาชิกองค์การการค้าโลกต้องร่วมเจรจาปรับปรุงข้อผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการให้มากขึ้นทุกๆ 5 ปี เพื่อให้บริการหรือผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นเข้าสู่ตลาดได้อย่างเสรีมากขึ้นเรื่อยๆ จนกว่าจะบรรลุถึงเป้าหมายการเปิดเสรีอย่างเต็มที่

รูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศโดยทั่วไป จำแนกออกได้ 4 รูปแบบ (Mode of Supply) เมื่อนำใช้กับการค้าบริการการศึกษาสามารถกระทำได้ดังนี้

รูปแบบที่ 1 Cross - Border Supply หมายถึง การให้บริการข้ามพรมแดนโดยที่ผู้ให้บริการและผู้รับบริการต่างอยู่ที่ประเทศของตน แต่ตัวบริการเคลื่อนย้ายจากประเทศของผู้ให้บริการไปสู่ประเทศของผู้รับบริการ โดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสื่อ เช่น การจัดการศึกษาทางไกล การประกันภัย บริการโอนเงินทางโทรศัพท์ การบริการข้อมูลออนไลน์ เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 Consumption Abroad หมายถึง การบริโภคบริการในต่างประเทศโดยผู้รับบริการเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศ เช่น การไปศึกษาต่อในต่างประเทศ การท่องเที่ยว การไปรับการรักษาพยาบาลในต่างประเทศ เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 Commercial Presence หมายถึง การจัดตั้งบริษัทหรือหน่วยงานทางธุรกิจเพื่อให้บริการในประเทศของผู้รับบริการ โดยผู้ให้บริการจะเป็นผู้เข้าไปลงทุนจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการให้บริการ เช่น มหาวิทยาลัยต่างประเทศเข้ามาเปิดวิทยาเขตในประเทศไทย หรือเข้ามาจัดตั้งมูลนิธิ หรือบริษัทร่วมทุนจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ธนาคารต่างชาติเข้ามาเปิดสาขาในประเทศไทย เป็นต้น

รูปแบบที่ 4 Presence of Natural Person หมายถึง การที่บุคคลธรรมดาของประเทศหนึ่งเข้าไปทำงานในอีกประเทศหนึ่ง เช่น ชาวต่างชาติเข้ามาทำงานเป็นอาจารย์สอนภาษา แพทย์ไทยไปทำงานในโรงพยาบาลต่างประเทศ วิศวกรชาวต่างชาติเข้ามาทำงานในประเทศไทย เป็นต้น

นอกจากความตกลง GATS แล้ว ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาความตกลง FTA ที่ประเทศไทยได้ทำกับประเทศคู่ค้า โดยกำหนดขอบเขตในการศึกษาความตกลง FTA เฉพาะที่ประเทศไทยได้ทำกับประเทศต่างๆ ภายในไตรมาสแรกของปี 2548 ซึ่งปรากฏว่ามีเพียงความตกลง FTA ที่ประเทศไทยได้ทำกับประเทศออสเตรเลียเท่านั้น

ผลการศึกษาพบว่า ความตกลงเขตการค้าเสรี (Free Trade Area : FTA) หมายถึง การรวมกลุ่มเศรษฐกิจโดยมีเป้าหมายเพื่อลดภาษีศุลกากรระหว่างกันภายในกลุ่มลงให้เหลือน้อยที่สุด หรือเป็น 0 % และใช้อัตราภาษีปกติที่สูงกว่ากับประเทศนอกกลุ่ม การทำเขตการค้าเสรีในอดีตมุ่งในด้านการเปิดเสรีด้านสินค้า (goods) โดยการลดภาษีและอุปสรรคที่ไม่ใช่ภาษีเป็นหลัก แต่เขตการค้าเสรีในระยะหลังๆ นั้น รวมไปถึงการเปิดเสรีด้านบริการ (services) และการลงทุนด้วย

ประเทศไทยได้ทำความตกลงการค้าเสรีไทย-ออสเตรเลีย (TAFTA) : การค้าบริการและการลงทุน โดยเริ่มมีผลใช้บังคับเมื่อวันที่ 1 มกราคม 2548 ซึ่งในด้านการค้าบริการการศึกษา ระดับอุดมศึกษา ประเทศไทยได้เปิดตลาดการค้าบริการการศึกษาให้แก่ออสเตรเลียโดยออสเตรเลียสามารถเข้ามาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้ โดยถือหุ้นข้างมากได้สูงสุดร้อยละ 60 แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3 สาขา ได้แก่ 1) วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต (life sciences) 2) เทคโนโลยีชีวภาค (bio - technology) และ 3) นาโนเทคโนโลยี (nano - technology) และสถาบันอุดมศึกษาที่จะจัดตั้งขึ้นนั้นต้องตั้งอยู่ในบริเวณจังหวัดใหญ่นอกเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ประเทศไทยได้กำหนดให้กรรมการสภามหาวิทยาลัย (University Council) ต้องมีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

สรุปผลดีและผลเสียของการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1). ผลดีของการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1.1 เป็นการขยายโอกาสทางการศึกษาของคนไทยทั้งในการไปศึกษาต่อต่างประเทศ หรือเลือกเข้ารับการศึกษาจากสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศที่มีชื่อเสียงซึ่งเข้ามาให้บริการในประเทศไทย หรือเลือกที่จะศึกษาโดยผ่านทาง การเรียนการสอนทางไกลในรูปแบบการศึกษาออนไลน์ก็ได้

1.2 การเข้ามาให้บริการการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศในประเทศไทย จะก่อให้เกิดการแข่งขันของสถาบันอุดมศึกษาต่างๆ ทั้งของรัฐและเอกชน ซึ่งจะช่วยให้มีการปรับปรุงคุณภาพและมาตรฐานของระบบการจัดการศึกษาของไทยดีขึ้น

1.3 ทำให้มีรายได้เข้าประเทศ เนื่องจากต่างชาติต้องนำเงินเข้ามาลงทุนจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย

1.4 ช่วยให้ไทยสามารถเผยแพร่องค์ความรู้ภูมิปัญญาไทยไปสู่สากลได้อย่างแพร่หลายและมีความสะดวกมากขึ้นโดยใช้รูปแบบการให้บริการรูปแบบที่ 1 และรูปแบบที่ 3

2). ผลเสียของการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

2.1 สถาบันอุดมศึกษาในประเทศที่ปรับตัวไม่ทันต่อการแข่งขันอาจต้องเลิกกิจการ หรืออย่างน้อยอาจทำให้ต้องปิดหลักสูตรบางหลักสูตรที่ไม่สามารถแข่งขันได้กับหลักสูตรที่ทันสมัยกว่าของสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศ

2.2 คนไทยอาจถูกครอบงำทางความคิดและสูญเสียความเป็นเอกลักษณ์ และวัฒนธรรมไทยไป อันเนื่องมาจากการรับเอาแนวความคิด ค่านิยม และวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามาโดยอาศัยช่องทางการศึกษาโดยผ่านจากตัวคณาจารย์ผู้สอนสู่นักศึกษาโดยตรง

2.3 การให้เงินอุดหนุนจากรัฐแก่สถาบันอุดมศึกษาจะน้อยลง เนื่องจากการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาจะต้องยึดหลักประการหนึ่งคือ การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกันตามหลัก National Treatment ดังนั้น เมื่อรัฐให้เงินอุดหนุนการศึกษาแก่สถาบันอุดมศึกษาของไทย รัฐก็จำเป็นต้องให้เงินอุดหนุนแก่สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่เข้ามาจัดตั้งและดำเนินการในประเทศไทยด้วย

2.4 สูญเสียเงินตราออกนอกประเทศ เนื่องจากรายได้ที่สถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศได้รับจากการดำเนินกิจการในประเทศไทย ส่วนหนึ่งจะถูกส่งกลับไปยังประเทศของชาวต่างชาติที่เข้ามาลงทุน

ตอนที่ 2 สรุปผลการศึกษา วิเคราะห์ กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทย ที่มีอยู่ในปัจจุบัน ตลอดจนข้อดี - ข้อเสีย และผลกระทบของกฎหมายดังกล่าวที่มีต่อการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทย

จากผลการศึกษา วิเคราะห์ พบว่า กฎหมายเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน และเกี่ยวข้องกับเข้ามาให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในประเทศไทย คือ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 ผู้วิจัยจึงได้นำมาเป็นวัตถุดิบในการศึกษาเพื่อเป็นแนวทางในการร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา ซึ่งสรุปผลการศึกษาได้ดังนี้

ผลการศึกษาพบว่า ในอดีตที่ผ่านมารัฐไม่ค่อยให้การสนับสนุนการจัดการศึกษาโดยเอกชนมากนัก ด้วยมองว่าอาจมีปัญหากับความมั่นคงภายใน เนื่องจากในระยะแรกๆ การจัดการศึกษากระทำ

โดยคณะมิชชันนารี ซึ่งเป็นชาวต่างชาติ ดังนั้น รัฐจึงเข้ามาควบคุมการจัดการศึกษาของเอกชนอย่างใกล้ชิดและเข้มงวด ต่อมาในภายหลังมุมมองของรัฐเริ่มเปลี่ยนไป โดยมองว่าเอกชนเป็นผู้ที่เข้ามาช่วยรัฐจัดการศึกษา ช่วยแบ่งเบาภาระหน้าที่ของรัฐ อย่างไรก็ตาม รัฐก็ยังคงควบคุมดูแลอย่างเข้มงวด จนมาถึงยุคที่มีการใช้รัฐธรรมนูญฉบับปี พ.ศ.2540 และมีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 รัฐเริ่มผ่อนคลายการควบคุมที่เข้มงวดมากขึ้น เริ่มให้อำนาจแก่สภาสถาบันอุดมศึกษาในการพิจารณาอนุมัติการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น แต่ก็ยังคงควบคุมสถาบันอุดมศึกษาในบางเรื่อง อาทิ การรับรองหลักสูตร การรับรองมาตรฐานการศึกษาและวิทยฐานะ เป็นต้น ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนยังไม่มี ความคล่องตัวและความเป็นอิสระในการบริหารจัดการเท่าที่ควร

นอกจากนี้ยังพบว่า การปฏิบัติของรัฐต่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชนไม่เท่าเทียมกัน เสมือนกับมีสองมาตรฐาน กล่าวคือ ในเรื่องเดียวกันปฏิบัติต่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐอย่างหนึ่ง แต่ปฏิบัติต่อสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนอีกอย่างหนึ่ง เช่น การจัดการศึกษาในสาขาวิชาไดนอกสถานที่ตั้ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาก่อน ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่ต้องขออนุญาต หรือเรื่องการเปิดดำเนินการหลักสูตรใหม่ๆ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องได้รับอนุญาตจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาก่อนจึงจะเปิดดำเนินการได้ แต่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่ต้องขออนุญาตต่อคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพียงแต่ได้รับความเห็นชอบจากสภาสถาบันเท่านั้น ก็สามารถเปิดดำเนินการได้เลย เป็นต้น

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ได้ประกาศใช้เมื่อวันที่ 30 ตุลาคม 2546 โดยมีเหตุผลอันเนื่องมาจากกฎหมายว่าด้วยการศึกษาแห่งชาติ ได้กำหนดกรอบการบริหารและการจัดการศึกษาของเอกชนให้มีความเป็นอิสระ โดยมีการกำกับ ติดตาม การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาจากรัฐ และต้องปฏิบัติตามหลักเกณฑ์การประเมินคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาเช่นเดียวกับสถานศึกษาของรัฐ เพื่อให้สถานศึกษาของเอกชนที่จัดการศึกษาระดับปริญญาดำเนินกิจการได้โดยอิสระ สามารถพัฒนาระบบบริหารและการจัดการที่เป็นของตนเองมีความคล่องตัว มีเสรีภาพทางวิชาการ และอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถานศึกษา และได้กำหนดให้มีคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อทำหน้าที่พิจารณาเสนอนโยบาย แผนพัฒนาและมาตรฐานการอุดมศึกษาของรัฐและเอกชน รวมทั้งเพื่อเป็นการสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ธำรงรักษามาตรฐานการศึกษาให้เหมาะสมยิ่งขึ้น มีความเจริญ มั่นคงและเอื้ออำนวยต่อการขยายกิจการในการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. 2546 ประกอบไปด้วยหมวดต่างๆ รวม 9 หมวด ได้แก่

หมวดที่ 1	การจัดตั้งและการเปิดดำเนินการ	(มาตรา 8 – 23)
หมวดที่ 2	คณะกรรมการ	(มาตรา 24 – 27)
หมวดที่ 3	การดำเนินงาน	(มาตรา 28 – 53)
หมวดที่ 4	ปริญญาและเครื่องหมายวิทยฐานะ	(มาตรา 54 – 59)
หมวดที่ 5	ทรัพย์สินและการบัญชี	(มาตรา 60 – 69)
หมวดที่ 6	การอุดหนุนและส่งเสริม	(มาตรา 70)
หมวดที่ 7	การกำกับและควบคุม	(มาตรา 71 – 99)
หมวดที่ 8	การเลิกและโอนกิจการ	(มาตรา 100 – 103)
หมวดที่ 9	บทกำหนดโทษ	(มาตรา 104 – 123)
บทเฉพาะกาล		(มาตรา 124 – 130)

จากผลการวิเคราะห์พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ในประเด็นของการเข้าสู่ตลาด (market access) การค้าบริการการศึกษาของไทย พบว่า พระราชบัญญัติฉบับนี้ ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการดำเนินกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นกฎหมายที่เปิดกว้างแก่บุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะเข้ามาดำเนินกิจการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ไม่ว่าจะเป็นคนสัญชาติไทยหรือเป็นคนต่างชาติ จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเหมือนกันหมดทั้งสิ้น โดยผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสิทธิในการเช่าที่ดิน เพื่อมอบให้แก่สถาบันอุดมศึกษาในการใช้เป็นสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

ผลการวิเคราะห์ในประเด็นของการปฏิบัติอย่างคนชาติ (national treatment) พบว่า ทั้งคนไทยและคนต่างชาติ ไม่ว่าจะเป็นคนธรรมดาหรือนิติบุคคล จะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายกำหนดไว้อย่างเสมอภาคกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

จากการศึกษาพบว่า ข้อดีของกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยต่อการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษามีดังนี้

1) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่กำหนดกรอบในการจัดตั้ง การดำเนินการ และการจัดการด้านต่างๆ ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อย่างเป็นระบบและมีความโปร่งใสชัดเจนแน่นอน การเข้าสู่ตลาดการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยโดยชาวต่างชาติสามารถกระทำตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนดได้

2) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เป็นกฎหมายที่ผู้ให้บริการทุกรายไม่ว่า

จะเป็นคนไทยหรือคนต่างชาติที่ประสงค์จะดำเนินกิจการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาต้องปฏิบัติตามโดยเสมอภาคและเท่าเทียมกัน โดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

3) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กำหนดให้คณะกรรมการการอุดมศึกษามีอำนาจและหน้าที่ในการควบคุมดูแลการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์และมาตรฐานที่กระทรวงศึกษาธิการกำหนด ทำให้การจัดหลักสูตร การเรียนการสอน มีคุณภาพและได้มาตรฐาน และได้บัณฑิตที่มีคุณภาพและสามารถออกไปทำงานรับใช้สังคมได้เป็นอย่างดี

สำหรับข้อเสียของกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยต่อการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา มีดังนี้

1) บทบัญญัติของพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ในส่วนที่เกี่ยวกับคุณสมบัติของผู้ประสงค์จะขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชน อาจถูกมองว่าเป็นอุปสรรคต่อการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาได้ เนื่องจากคนต่างชาติถูกจำกัดสิทธิมิให้ถือครองที่ดินเกินกว่าที่กำหนด

2) การให้อำนาจแก่คณะกรรมการการอุดมศึกษาในการควบคุมดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนอย่างเข้มงวด ทำให้การบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนไม่มีความคล่องตัว ขาดการสร้างสรรคนวัตกรรมทางการศึกษาใหม่ๆ

3) การให้การส่งเสริมและอุดหนุนจากรัฐบาลโดยเฉพาะในรูปของเงินอุดหนุนหรืองบประมาณยังไม่มากพอ และยังไม่เป็นรูปธรรม รัฐควรสนับสนุนมากกว่านี้ เช่น ให้นำมาตรการลดหย่อนหรืองดเว้นการเก็บภาษีโรงเรือนและที่ดินให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เพราะเป็นภาระจำนวนไม่น้อยที่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องจ่ายให้แก่รัฐในแต่ละปี

ตอนที่ 3 สรุปผลการนำเสนอร่างกฎหมายการศึกษาระดับอุดมศึกษาเพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา

จากผลการศึกษาพบว่า กฎหมายการเกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มีอยู่ในปัจจุบัน โดยเฉพาะพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มีบทบัญญัติที่เอื้ออำนวยต่อการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษา แต่บทบัญญัติที่มีอยู่ยังไม่สามารถช่วยสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยมีความเข้มแข็งและพร้อมที่จะแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาของต่างชาติได้

ผลจากการตอบแบบสอบถามพบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนมีความต้องการให้รัฐช่วยอุดหนุนด้านงบประมาณเป็นอย่างมาก ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐส่วนใหญ่มีความพร้อมเรื่องคุณภาพทางวิชาการและด้านบุคลากร แต่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนบางแห่งยังไม่มีความพร้อมใน

เรื่องนี้มากนัก สิ่งที่สถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนต้องการเป็นอย่างยิ่ง คือ ความมีอิสระในการบริหารจัดการ และต้องการให้รัฐเป็นผู้ทำหน้าที่กำกับดูแลมากกว่าการควบคุมดูแล

ผู้วิจัยได้นำเสนอร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ซึ่งมีหลักการกลางดังนี้

1) สถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นตามร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้ มีสถานภาพเป็นนิติบุคคล อยู่ภายใต้การกำกับดูแลของรัฐมนตรีว่าการกระทรวงศึกษาธิการและคณะกรรมการการอุดมศึกษา และได้รับการจัดสรรเงินอุดหนุนในลักษณะของกองทุนเงินต้นคงที่โดยให้นำเฉพาะดอกผลที่ได้รับไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา

2) ความคล่องตัวในการบริหารจัดการ ให้เป็นไปตามกลไกของสภาสถาบันอุดมศึกษาที่จะกำหนดระเบียบ ข้อบังคับในการบริหารจัดการเรื่องต่างๆ ได้เองภายใต้กรอบของร่างพระราชบัญญัติฉบับนี้

3) องค์กรประกอบของสภาสถาบันอุดมศึกษากำหนดให้มาจากการเสนอชื่อของผู้รับใบอนุญาตมากกว่าการเสนอชื่อจากรัฐมนตรีโดยความเห็นชอบของคณะกรรมการการอุดมศึกษา เพื่อให้สถาบันอุดมศึกษาได้มีโอกาสสรรหาผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในด้านต่างๆ มาช่วยงานของสถาบันอุดมศึกษาได้มากขึ้น กรรมการผู้ทรงคุณวุฒิจะต้องไม่เป็นผู้ที่มีผลประโยชน์ขัดกันกับสถาบันอุดมศึกษา การบริหารสถาบันอุดมศึกษามีอธิการบดีเป็นผู้บริหารสูงสุดโดยอยู่ภายใต้การกำกับดูแลของสภาสถาบันอุดมศึกษา

4) คณะกรรมการการอุดมศึกษาจะทำหน้าที่ในการกำกับดูแล และให้ความช่วยเหลือสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

5) กำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตต้องจัดหาเงินทุนจำนวนตามที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดมาเป็นกองทุนเงินต้นคงที่ เพื่อเป็นหลักประกันและทุนในการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา

6) การส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาจากรัฐจะจัดสรรเงินอุดหนุนให้แล้ว ยังใช้มาตรการทางภาษี เช่น การยกเว้นภาษีโรงเรือนและที่ดินให้แก่สถาบันอุดมศึกษา และสนับสนุนให้ภาคเอกชนเข้ามาช่วยอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาด้วยอีกทางหนึ่ง

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยมีประเด็นอภิปรายผลตามลำดับดังนี้

1. การอภิปรายผลการศึกษาแนวความคิดพื้นฐาน หลักการ และหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาภายใต้กรอบความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS) และการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาตามความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)

การอภิปรายผลในประเด็นนี้ แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 2 ส่วน คือ

1.1 ผลการศึกษาความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS)

1.2 ผลการศึกษาความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)

1.1 ผลการศึกษาความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (GATS)

จากผลการวิเคราะห์ สังเคราะห์ เอกสารและบทความที่เกี่ยวข้อง พบว่า การค้าบริการ การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นภาคเศรษฐกิจที่มีความสำคัญภาคหนึ่ง โดยตลาดการค้าบริการการศึกษา ระดับอุดมศึกษามีปริมาณมูลค่าที่เพิ่มขึ้นอย่างมาก ดังจะเห็นได้จากประมาณการเกี่ยวกับมูลค่าของการค้าระหว่างประเทศในการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาในปี ค.ศ. 1995 ว่ามีปริมาณถึง 27 พันล้านเหรียญสหรัฐ โดยประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศอันดับหนึ่งที่มีจำนวนนักศึกษาต่างชาติสมัครเข้าศึกษาต่อมากถึง 450,000 คน (WTO, 1998) และในปี 1999 มูลค่าทางการค้าของการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษามีจำนวนปริมาณถึง 30 พันล้านเหรียญสหรัฐ คิดเป็นจำนวนร้อยละ 3 ของมูลค่ารวมของการค้าบริการในกลุ่มประเทศ OECD (Organization for Economic Co-operation and Development) ปริมาณมูลค่าที่เพิ่มขึ้นนี้เกิดจากความต้องการศึกษาต่อในชั้นสูงในสถาบันอุดมศึกษาที่มีคุณภาพและมีชื่อเสียงของนักศึกษาและประชาชนในประเทศต่างๆ ประเทศสหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่มีสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนที่มีชื่อเสียงมากมาย ดังนั้น นักศึกษาและประชาชนจากประเทศต่างๆ จึงต้องการไปศึกษาต่อในสถาบันอุดมศึกษาที่มีชื่อเสียงเหล่านั้น ส่งผลให้ประเทศสหรัฐอเมริการายได้จากการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นจำนวนมากเช่นเดียวกัน ด้วยเหตุนี้ประเทศสหรัฐอเมริกาจึงพยายามผลักดันให้ประเทศต่างๆ เจริญเปิดตลาดการค้าบริการให้มากขึ้น และต้องการจัดวินัยในทางการค้าบริการระหว่างประเทศ จึงเป็นที่มาของการเกิดความตกลงทั่วไปว่าด้วยการค้าบริการ (General Agreement on Trade in Services :GATS) ซึ่งมีหลักการ คือ การค้าบริการระหว่างประเทศสมาชิกจะดำเนินไปอย่างเท่าเทียมกันโดยไม่เลือกปฏิบัติและไม่มีเงื่อนไขตามหลักการปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับความอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favoured Nation Treatment : MFN) มีความโปร่งใส (Transparency) และมีการเปิดเสรีแบบก้าวหน้าเป็นลำดับ (Progressive Liberalization) และต้องเป็นการประสานผลประโยชน์ทั้งของประเทศพัฒนาแล้ว ซึ่งมีความสามารถในการแข่งขันสูง และประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งส่วนใหญ่มีความสามารถในการแข่งขันต่ำกว่า และจะต้องทบทวนให้มีการเปิดเจรจา เพื่อให้มีการเปิดเสรีมากขึ้นอีกภายใน 5 ปี หลังจากที่ความตกลงมีผลใช้บังคับ ซึ่งสอดคล้องกับที่ รัฐพร

ตรีณรงค์ (2540) และประพีร์ อภิชาติสกุล (2542) กล่าวไว้ว่า การที่ประเทศต่างๆ ได้มีการรวมกลุ่มและร่วมมือกันเพื่อก่อให้เกิดการการเจรจาร่วมกันระหว่างประเทศต่างๆ ในอันที่จะแก้ไขปัญหาและลดอุปสรรคในทางการค้าที่มีอยู่ให้ลดน้อยลง จนเป็นผลให้เกิดความตกลงทั่วไปว่าด้วยภาษีศุลกากรและการค้า (General Agreement on Tariffs and Trade : GATT) ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อเสริมสร้างการค้าของโลกให้สามารถดำเนินไปอย่างเสรีและตั้งอยู่บนพื้นฐานที่มั่นคง เพื่อก่อให้เกิดการจ้างงาน การขยายตัวของการลงทุนและการค้าอย่างต่อเนื่อง โดยขจัดอุปสรรคทางการค้าระหว่างประเทศทั้งในด้านภาษีศุลกากรและด้านอื่นๆ ตลอดจนวางระเบียบ กฎเกณฑ์ และกรอบกฎหมาย เพื่อให้เป็นแนวทางสำหรับการค้าระหว่างประเทศ

รูปแบบการค้าบริการระหว่างประเทศโดยทั่วไป จำแนกออกได้ 4 รูปแบบ คือ

รูปแบบที่ 1 Cross - Border Supply หมายถึง การให้บริการข้ามพรมแดนโดยที่ผู้ให้บริการและผู้รับบริการต่างอยู่ที่ประเทศของตน แต่ตัวบริการเคลื่อนย้ายจากประเทศของผู้ให้บริการไปสู่ประเทศของผู้รับบริการ โดยอาศัยเทคโนโลยีการสื่อสารเป็นสื่อ เช่น การให้บริการการเรียนการสอนผ่านทางเครือข่ายโทรคมนาคม เครือข่ายอินเทอร์เน็ต ที่เรียกว่าการศึกษาแบบออนไลน์ เป็นต้น

รูปแบบที่ 2 Consumption Abroad หมายถึง การบริโภคบริการในต่างประเทศโดยผู้รับบริการเดินทางไปใช้บริการในต่างประเทศ เช่น การที่นักศึกษาเดินทางไปศึกษาต่อยังต่างประเทศ เป็นต้น

รูปแบบที่ 3 Commercial Presence หมายถึง การจัดตั้งบริษัทหรือหน่วยงานทางธุรกิจเพื่อให้บริการในประเทศของผู้รับบริการ โดยผู้ให้บริการจะเป็นผู้เข้าไปลงทุนจัดตั้งหน่วยงานเพื่อดำเนินการให้บริการ เช่น การที่มหาวิทยาลัยต่างประเทศเข้าไปจัดตั้งวิทยาเขตหรือสาขาขึ้นเพื่อให้บริการการเรียนการสอนในอีกประเทศหนึ่ง

รูปแบบที่ 4 Presence of Natural Person หมายถึง การที่บุคคลธรรมดาของประเทศหนึ่งเข้าไปทำงานในอีกประเทศหนึ่ง กรณีนี้ได้แก่ การที่อาจารย์เดินทางไปให้บริการหรือไปทำงานเป็นอาจารย์ในสถาบันการศึกษาของอีกประเทศหนึ่ง

หลักการของ GATS อีกประการหนึ่งคือ การเปิดเสรีอย่างค่อยเป็นค่อยไป ดังนั้น จึงอนุญาตให้ประเทศสมาชิกสามารถระบุข้อจำกัดหรือขอบเขตการเปิดตลาดภายในประเทศให้แก่ต่างชาติได้ โดยการเขียนข้อจำกัดให้ปรากฏอยู่ในรูปแบบหรือ mode ที่ยังไม่พร้อมจะเปิดเต็มที่ โดยเฉพาะในรูปแบบที่ 3 และรูปแบบที่ 4 มักจะมีการระบุข้อจำกัดหรือขอบเขตการเปิดตลาดใน 2 เรื่อง คือ

1) **การเข้าสู่ตลาด (market access)** ซึ่งในการค้าบริการด้านการศึกษานั้น การจำกัดขอบเขตของการเข้าสู่ตลาดของต่างชาติได้แก่ การตั้งข้อจำกัดไว้ในตารางข้อผูกพันเฉพาะ (Schedule of

commitments) เช่น การจำกัดจำนวนมหาวิทยาลัยจากต่างประเทศที่จะเข้ามาจัดตั้งในประเทศได้ การจำกัดจำนวนอาจารย์ที่จะเข้ามาสอนได้ เป็นต้น

2) การปฏิบัติอย่างคนชาติ (national treatment) คือ การจำกัดว่าผู้ให้บริการต่างชาติจะไม่ได้รับการปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกับคนชาติในบางเรื่อง เช่น การไม่อนุญาตให้มหาวิทยาลัยต่างประเทศให้ปริญญา ยกเว้นแต่จะมีการร่วมทุนกับคนชาติ เป็นต้น

จากรายงานของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2546) ระบุว่า การเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาของประเทศไทยมีข้อผูกพันและเงื่อนไข ดังนี้

- ประเทศไทยไม่ได้ผูกพันการเปิดเสรีในรูปแบบการให้บริการข้ามพรมแดน (Cross-Border Supply) เช่น การเรียนการสอนผ่านอินเทอร์เน็ต ยกเว้นการศึกษาเทคนิคและวิชาชีพ หมายความว่า แม้ว่าในขณะนี้ประเทศไทยไม่มีข้อจำกัดในการให้บริการของต่างชาติ แต่ในอนาคตประเทศไทยอาจจะออกกฎ ระเบียบใดๆ ที่เป็นข้อจำกัดการเข้าสู่ตลาด (market access) หรือการปฏิบัติอย่างคนชาติ (national treatment) ได้

- อนุญาตให้คนไทยไปศึกษาต่อต่างประเทศได้โดยไม่มีข้อจำกัดใดๆ
- อนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาจัดตั้งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้ แต่ต้องกระทำในลักษณะของการจัดตั้งมูลนิธิ หรือบริษัทจำกัด ถือหุ้นร่วมกับคนไทย โดยชาวต่างชาติมีสิทธิถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 และมีจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด

- ไม่ได้ผูกพันการเข้ามาประกอบวิชาชีพของบุคลากรด้านการศึกษาที่เป็นชาวต่างชาติ หมายความว่า แม้ว่าในขณะนี้ประเทศไทยไม่มีข้อจำกัดในการให้บริการของต่างชาติ แต่ในอนาคตประเทศไทยอาจจะออกกฎ ระเบียบใดๆ ที่เป็นข้อจำกัดการเข้ามาทำงานของชาวต่างชาติหรือไม่ให้การปฏิบัติอย่างคนชาติได้

สำหรับบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาและบริการการศึกษาอื่นๆ ประเทศไทยยังไม่ได้ผูกพันไว้แต่ประการใด อย่างไรก็ตาม กรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2546) ได้รายงานว่ามีบางประเทศได้ยื่นข้อเรียกร้องต่อประเทศไทยเพื่อให้เปิดตลาดบริการด้านการศึกษาในระดับอุดมศึกษาแล้ว เช่น ประเทศญี่ปุ่น ประเทศสาธารณรัฐเกาหลี ประเทศจีน ประเทศนิวซีแลนด์ ประเทศสหรัฐอเมริกา และประเทศออสเตรเลีย เป็นต้น

จากรายงานดังกล่าว ขณะนี้ประเทศไทยยังไม่ได้ผูกพันการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาไม่ว่าในรูปแบบใด ดังนั้น ประเทศไทยจึงยังพอมีเวลาที่จะเตรียมความพร้อมในด้านต่างๆ เพื่อการรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการ โดยการให้ข้อมูลข่าวสารตลอดจนแนวทางในการปรับตัวแก่สถาบันอุดมศึกษาของไทยให้ทันต่อการแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศเมื่อมีการเปิด

เสรีการค้าบริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษา เช่น การปรับปรุงด้านการบริหารจัดการให้มีความคล่องตัว และอิสระ ปรับปรุงหลักสูตร การเรียนการสอน ให้มีคุณภาพและมาตรฐาน และปรับปรุงกฎ ระเบียบ ข้อบังคับ เกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้มีความทันสมัยและเอื้ออำนวยต่อการดำเนินงานของ สถาบันอุดมศึกษาไทยให้มีการพัฒนาสู่การยอมรับในระดับสากล

อย่างไรก็ตาม แม้ประเทศไทยจะยังไม่ได้ผูกพันในการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา แต่จากรายงานของกรมเจรจาการค้าระหว่างประเทศ (2546) ซึ่งรายงานไว้ว่า ขณะนี้มีประเทศต่างๆ ได้ยื่นข้อเรียกร้องให้ประเทศไทยเปิดตลาดการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้แก่ประเทศเหล่านั้น ซึ่งผลจากการเรียกร้องเช่นนี้ แม้ในขณะนี้ประเทศไทยยังไม่ได้ผูกพันการเปิดตลาดการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาไว้กับ WTO ตามความตกลง GATS แต่อาจทนต่อกระแสเรียกร้องจากประเทศต่างๆ ไม่ได้ โดยเฉพาะอย่างยิ่งหากมีการทำความตกลงเขตการค้าเสรีเป็นรายประเทศ ก็เป็นความจำเป็นที่ประเทศไทยต้องยอมรับต่อข้อเรียกร้องและยอมเปิดตลาดการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้แก่ประเทศคู่ค้า นอกจากนี้ เมื่อมีการเจรจาการค้าบริการรอบใหม่ของ WTO เพื่อทบทวนให้มีการเปิดเสรีมากขึ้นจากที่เคยเปิดหรือเคยผูกพันไว้ในการเจรจาครั้งก่อน ประเทศไทยก็ต้องเปิดตลาดการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้ตามข้อเรียกร้องของประเทศสมาชิก ดังนั้น หน่วยงานที่เกี่ยวข้องจึงควรให้ความสำคัญและเตรียมการในเรื่องต่างๆ เพื่อรองรับการเปิดเสรีการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา

1.2 ผลการศึกษาความตกลงเขตการค้าเสรี (FTA)

จากผลการศึกษาวิเคราะห์ ความตกลงเขตการค้าเสรีระหว่างไทย - ออสเตรเลีย (Thailand - Australia Free Trade Area : TAFTA) ในด้านการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาพบว่า ประเทศไทยได้เปิดตลาดการค้าบริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาให้แก่ออสเตรเลียโดยออสเตรเลียสามารถเข้ามาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยได้ โดยถือหุ้นข้างมากได้สูงสุดร้อยละ 60 แต่ทั้งนี้จะต้องเป็นการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาที่เปิดการเรียนการสอนในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี 3 สาขา ได้แก่ 1) วิทยาศาสตร์เพื่อชีวิต (life sciences) 2) เทคโนโลยีชีวภาพ (bio - technology) และ 3) นาโนเทคโนโลยี (nano - technology) และสถาบันอุดมศึกษาที่จะจัดตั้งขึ้นนั้นต้องตั้งอยู่ในบริเวณจังหวัดใหญ่ นอกเขตกรุงเทพมหานคร นอกจากนี้ประเทศไทยได้กำหนดให้กรรมการสภามหาวิทยาลัย (University Council) ต้องมีสัญชาติไทยไม่น้อยกว่ากึ่งหนึ่ง

ข้อที่ควรพิจารณาอันเนื่องมาจากการทำข้อตกลง TAFTA คือการปฏิบัติตามหลักการการค้าบริการระหว่างประเทศ หลักการดังกล่าวคือ หลักการปฏิบัติอย่างชาติที่ได้รับการอนุเคราะห์ยิ่ง (Most Favored Nation Treatment : MFN) ซึ่งเป็นหลักที่ต้องการให้มีการปฏิบัติต่อทุกประเทศอย่างเท่าเทียมเสมอภาค

กันโดยไม่มีเงื่อนไขแก่ผู้ให้บริการ โดยหลักการนี้ เมื่อให้การปฏิบัติต่อประเทศสมาชิกหนึ่งอย่างไร ก็ต้องให้การปฏิบัติเช่นเดียวกันนั้นแก่ประเทศสมาชิกประเทศอื่นๆ ด้วยเช่นกัน เมื่อประเทศไทยให้สิทธิพิเศษแก่ประเทศออสเตรเลียในการเข้ามาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยและให้ถือหุ้นได้ถึงร้อยละ 60 ซึ่งมากกว่าข้อผูกพันและเงื่อนไขที่ประเทศไทยให้ไว้แก่ WTO คือ อนุญาตให้ชาวต่างชาติเข้ามาจัดตั้งสถาบันการศึกษาในประเทศไทยได้ แต่ต้องกระทำในลักษณะของการจัดตั้งมูลนิธิ หรือบริษัทจำกัดถือหุ้นร่วมกับคนไทย โดยชาวต่างชาติมีสิทธิถือหุ้นได้ไม่เกินร้อยละ 49 และมีจำนวนผู้ถือหุ้นชาวต่างชาติได้ไม่เกินกึ่งหนึ่งของจำนวนผู้ถือหุ้นทั้งหมด ดังนั้น หากประเทศสมาชิกประเทศอื่นเรียกร้องขอสิทธิพิเศษเช่นเดียวกันนี้ ประเทศไทยก็ต้องให้สิทธิพิเศษนี้แก่ประเทศอื่นๆ ที่ร้องขอเช่นเดียวกัน ซึ่งในที่สุดหากทุกประเทศร้องขอสิทธิเช่นเดียวกันนี้ทั้งหมด ก็จะทำให้มาตรการในการควบคุมการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าวไม่สามารถใช้บังคับได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2. การอภิปรายผลการศึกษา วิเคราะห์กฎหมายที่เกี่ยวกับการศึกษาระดับอุดมศึกษาของไทยที่มีอยู่ในปัจจุบัน

จากผลการศึกษา วิเคราะห์ พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายเกี่ยวกับการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาสำหรับเอกชนทั่วไป โดยพิจารณาในประเด็นของการเข้าสู่ตลาด (market access) และการปฏิบัติอย่างคนชาติ (national treatment) นั้น ผู้วิจัยจะอภิปรายผลการศึกษาเป็นลำดับดังนี้

2.1 ประเด็นการเข้าสู่ตลาด (market access) จากการศึกษาพบว่า พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ซึ่งเป็นกฎหมายว่าด้วยการดำเนินกิจการสถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นกฎหมายที่เปิดกว้างแก่บุคคลทั่วไปที่ประสงค์จะเข้ามาดำเนินกิจการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษา ผู้ขอรับใบอนุญาตไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคล ไม่ว่าจะเป็นคนสัญชาติไทยหรือเป็นคนต่างชาติ จะต้องดำเนินการตามขั้นตอนในการขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเอกชนเหมือนกันหมดทั้งสิ้น โดยผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณสมบัติตามที่กฎหมายกำหนด มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินหรือสิทธิในการเช่าที่ดินเพื่อมอบให้แก่สถาบันอุดมศึกษาในการใช้เป็นสถานที่ตั้งของสถาบันอุดมศึกษานั้นๆ

โดยหลักการของกฎหมายฉบับนี้ บุคคลผู้ประสงค์จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้บริการการศึกษาไม่ว่าจะเป็นคนไทยหรือคนต่างชาติ สามารถเข้าสู่ตลาดอุดมศึกษาของประเทศไทยได้ตามหลักเกณฑ์และวิธีการที่กฎหมายกำหนด แต่หากพิจารณาลงไปในรายละเอียดตามมาตรา 12 ซึ่งกำหนดคุณสมบัติของผู้ขอรับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา ไว้ว่าต้องเป็นผู้มีกรรมสิทธิ์ในที่ดินและมี

หลักฐานแสดงให้เห็นว่าเมื่อเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วจะสามารถโอนกรรมสิทธิ์ที่ดินให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 16 หรือเป็นผู้เช่าที่ดินจากส่วนราชการหรือหน่วยงานของรัฐ ซึ่งมีหลักฐานแสดงให้เห็นว่าเมื่อได้รับใบอนุญาตแล้วจะสามารถโอนสิทธิตามสัญญาเช่าที่ดินดังกล่าวให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้ภายในกำหนดเวลาตามมาตรา 16 แล้ว จะพบว่า การที่คนต่างชาติจะมาถือครองกรรมสิทธิ์ที่ดินในประเทศไทยได้นั้นไม่ใช่สิ่งที่กระทำได้โดยง่าย เนื่องจากประมวลกฎหมายที่ดินได้จำกัดห้ามมิให้คนต่างชาติถือครองกรรมสิทธิ์ในที่ดิน แม้ว่าจะได้มีการตราพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายที่ดิน (ฉบับที่ 8) พ.ศ. 2542 บัญญัติให้คนต่างชาติสามารถครอบครองที่ดินได้แล้วก็ตาม แต่การครอบครองนั้นก็เพื่อใช้เป็นที่อยู่อาศัยและถือครองได้ไม่เกิน 1 ไร่ โดยต้องนำเงินมาลงทุนในประเทศไม่น้อยกว่า 40 ล้านบาท และต้องได้รับอนุญาตจากรัฐมนตรีว่าการกระทรวงมหาดไทยเสียก่อนด้วย

ด้วยเหตุนี้หากชาวต่างชาติประสงค์จะเข้ามาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทยโดยไม่ได้ร่วมลงทุนกับคนไทย จึงกระทำได้ยาก และเป็นเสมือนการบังคับทางอ้อมให้ต้องมาร่วมลงทุนกับคนไทยเพื่อใช้สิทธิของคนไทยในการซื้อที่ดินมาใช้เป็นสถานที่จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา

2.2 ประเด็นการปฏิบัติอย่างคนชาติ (national treatment) จากการศึกษาพบว่า ทั้งคนไทยและคนต่างชาติไม่ว่าจะเป็นบุคคลธรรมดาหรือนิติบุคคลจะต้องปฏิบัติตามขั้นตอนที่กฎหมายบัญญัติไว้อย่างเสมอภาคกันโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ

บทบัญญัติของ GATS มาตรา XVII กำหนดหลัก "การปฏิบัติอย่างคนชาติ" ให้ประเทศสมาชิกต้องปฏิบัติต่อผู้ให้บริการของประเทศสมาชิกอื่นเป็นอย่างเดียวกันกับผู้ให้บริการในประเทศของตน ซึ่งนอกจากจะมีขอบเขตครอบคลุมไปถึงมาตรการทั้งหลายที่มีผลกระทบต่อการค้าบริการแล้ว ยังครอบคลุมถึงมาตรการที่มีผลกระทบต่อ "ผู้ให้บริการ" ด้วย เมื่อพิจารณาถึงหลักเกณฑ์ และวิธีการในการขอจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาตามพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ที่กำหนดไว้กว้างๆ ให้ผู้ขอรับใบอนุญาตต้องมีคุณสมบัติตามที่กำหนด ซึ่งไม่ได้กำหนดเฉพาะเจาะจงว่าผู้ขอรับใบอนุญาตจะต้องเป็นคนไทยเท่านั้น หากแต่ยังหมายความรวมถึงคนต่างชาติที่ประสงค์จะเข้ามาดำเนินการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาเพื่อให้บริการด้านการศึกษาด้วย ซึ่งถือเป็นการให้การปฏิบัติอย่างเท่าเทียมกัน เสมือนหนึ่งคนต่างชาตินั้นเป็นคนไทยด้วยเช่นกัน

3. การนำเสนอร่างกฎหมายการศึกษาในระดับอุดมศึกษาที่สามารถใช้เป็นเครื่องมือในการคุ้มครองการให้บริการการศึกษาระดับอุดมศึกษาของประเทศไทยให้มีความพร้อมและมีความสามารถในการแข่งขันกับการให้บริการการศึกษาของต่างประเทศ

การอภิปรายผลในประเด็นนี้ แบ่งการอภิปรายผลออกเป็น 3 ส่วน คือ

- 3.1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม
- 3.2 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ
- 3.3 อภิปรายผลการทำประชาพิจารณ์โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

3.1 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม

จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากแบบสอบถาม จากแผนภาพที่ 3 พบว่า การส่งเสริมการบริหารจัดการสถาบันอุดมศึกษานั้น รัฐควรใช้มาตรฐานเดียวกันในการกำกับดูแล ควบคุมการควบคุมที่เข้มงวดลงแล้วทำหน้าที่เพียงกำกับดูแลให้เป็นไปตามหลักเกณฑ์ที่กำหนด ในขณะที่เดียวกันควรให้อำนาจแก่สภาสถาบันอุดมศึกษามากขึ้น เพื่อความคล่องตัวและความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ สอดคล้องกับสำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547 : 7) ที่กล่าวถึงผลกระทบต่อการพัฒนาอุดมศึกษาให้มีระบบการบริหารจัดการที่มีประสิทธิภาพ มีอิสระคล่องตัวในการบริหารจัดการ มีเสรีภาพทางวิชาการ จะช่วยให้อุดมศึกษาสามารถสร้างองค์ความรู้เพื่อการพัฒนาศักยภาพของประเทศในการแข่งขันกับนานาประเทศ สามารถพึ่งพาตนเองและลดการพึ่งพาเทคโนโลยีจากต่างประเทศ สามารถตอบสนองและชี้นำการพัฒนาสังคม ชุมชน และท้องถิ่น

ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาโดยเฉพาะจากสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ต้องการให้รัฐโดยกระทรวงศึกษาธิการปฏิบัติต่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและเอกชนอย่างเท่าเทียมกันและเหมือนกันในเรื่องที่มีลักษณะอย่างเดียวกันหรือคล้ายคลึงกัน เช่น การเปิดดำเนินการการเรียนการสอนนอกสถานที่ตั้ง สถาบันอุดมศึกษาเอกชนต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการการอุดมศึกษา ก่อน เมื่อได้รับอนุญาตแล้วจึงจะดำเนินการได้ ในขณะที่สถาบันอุดมศึกษาของรัฐไม่ต้องขออนุญาตก็สามารถดำเนินการได้เลย ดังจะเห็นได้ในปัจจุบันที่มักจะพบว่า สถาบันอุดมศึกษาของรัฐหลายแห่งซึ่งมีสถานที่ตั้งอยู่ในเขตภูมิภาค มาเปิดรับสมัครการเรียนการสอนในกรุงเทพมหานครหรือจังหวัดอื่นๆ โดยไม่ต้องขออนุญาตจากคณะกรรมการการอุดมศึกษาแต่ประการใด ก่อให้เกิดความเหลื่อมล้ำไม่เท่าเทียมกัน และส่งผลให้การบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนไม่เป็นอิสระและไม่คล่องตัว สอดคล้องกับที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547 : 5) กล่าวไว้ว่า การอุดมศึกษาไทย ปัญหาสำคัญคือ การขาดเอกภาพ เิงนโยบาย ขาดเป้าหมายและทิศทางในภาพรวมที่ชัดเจน ขาดระบบและกลไกที่เข้มแข็งในการกำกับ

ติดตาม ตรวจสอบ และประเมินผลการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา การบริหารจัดการขาดความคล่องตัวและขาดประสิทธิภาพ ระบบอุดมศึกษาไม่สามารถปรับตัวเพื่อตอบสนองต่อการเปลี่ยนแปลงสังคมโลกาภิวัตน์ที่ต้องพึ่งพาเทคโนโลยี โดยเฉพาะเทคโนโลยีสารสนเทศและสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ได้อย่างทันการณ์ ขาดกลไกในการสร้างศักยภาพการพึ่งพาตนเอง การสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนและเศรษฐกิจฐานราก รวมทั้งการสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันระดับนานาชาติ

จากแผนภาพที่ 4 พบว่า ในการส่งเสริมคุณภาพทางวิชาการของสถาบันอุดมศึกษานั้น ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาเห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาควรปฏิบัติตามหลักเกณฑ์มาตรฐานในด้านต่างๆ อย่างเคร่งครัดโดยเฉพาะอย่างยิ่งหลักเกณฑ์ในการรับรองหลักสูตร รับรองวิทยฐานะ การขอตำแหน่งทางวิชาการ สัดส่วนของอาจารย์ต่อนักศึกษา และมาตรฐานของห้องสมุด และควรส่งเสริมให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกันให้มากยิ่งขึ้น สอดคล้องกับที่ประพีร์ อภิชาติสกุล (2542) ที่กล่าวถึงพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 มาตรา 34 (11) ให้อำนาจแก่สภาสถาบันอุดมศึกษาเอกชนในการพิจารณาสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาโดยระดมทรัพยากรบุคคลจากในประเทศและต่างประเทศ การนำประสบการณ์ ความรอบรู้ ความชำนาญ และภูมิปัญญาของบุคคลดังกล่าวมาใช้เพื่อเพิ่มคุณภาพบัณฑิต

เพื่อให้การจัดการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษามีคุณภาพและมาตรฐานตามเกณฑ์ที่กำหนด และได้รับความเชื่อถือจากประชาชนทั่วไป ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษามีความเห็นว่า ควรปฏิบัติตามหลักเกณฑ์และข้อกำหนดในด้านต่างๆ ดังกล่าวอย่างเคร่งครัด หากละเลยหรือปฏิบัติย่อหย่อนจะทำให้การเรียนการสอนขาดคุณภาพ ส่งผลต่อคุณภาพของบัณฑิต

จากแผนภาพที่ 5 พบว่า การส่งเสริมบุคลากรในส่วนของรัฐ ควรจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาบุคลากรให้แก่สถาบันอุดมศึกษาและจัดหาทุนการศึกษาเพื่อพัฒนาอาจารย์ ในส่วนของสถาบันอุดมศึกษา ต้องจัดให้มีกองทุนพัฒนาบุคลากร หามาตรการส่งเสริมและจูงใจให้บุคลากรศึกษาต่อในระดับสูง ส่งบุคลากรไปอบรมดูงานในต่างประเทศ จัดทำโครงการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างสถาบันอุดมศึกษาทั้งในและต่างประเทศ และกำหนดเงินเดือน ค่าตำแหน่งทางวิชาการให้ในอัตราที่เหมาะสม สอดคล้องกับพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ที่ได้กำหนดตำแหน่งทางวิชาการและคุณสมบัติในมาตรา 46 กำหนดให้คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมีตำแหน่งทางวิชาการดังนี้ ศาสตราจารย์ หรือศาสตราจารย์พิเศษ รองศาสตราจารย์หรือรองศาสตราจารย์พิเศษ ผู้ช่วยศาสตราจารย์หรือผู้ช่วยศาสตราจารย์พิเศษ อาจารย์หรืออาจารย์พิเศษ

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่า สถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่ขาดงบประมาณหรือเงินทุนในการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากร และต่างก็คาดหวังจะได้รับการช่วยเหลือจากรัฐโดยการจัดสรร

งบประมาณในส่วนนี้ให้ และช่วยจัดหาทุนสำหรับการพัฒนาบุคลากร ในขณะเดียวกันในด้านของการส่งเสริมบุคลากรควรมีการกำหนดอัตราเงินเดือน ค่าตอบแทน และค่าตำแหน่งทางวิชาการให้สูงกว่าที่ได้รับอยู่ในปัจจุบัน เพื่อให้สามารถดำรงชีพอยู่ได้ในสภาพเศรษฐกิจและสังคมปัจจุบัน สอดคล้องกับที่ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2542 : 42-45) ได้เสนอว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องมีระบบการพัฒนารายได้ของสถาบัน โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของรัฐที่รายได้หลักมาจากงบประมาณของรัฐ และได้เสนอแนวทางการหารายได้ของสถาบันที่เสนอโดยผู้เชี่ยวชาญของยูเนสโก (Sanyal, 1999) ได้แก่ (1) การให้บริการทางวิชาการ (2) การขายผลิตภัณฑ์ทางวิชาการ (3) การให้เช่าอาคารสถานที่ (4) การบริการหอพัก อาคาร และการประชุมสัมมนา (5) ค่าโฆษณาภายในสถาบัน (6) การขายบริการต่างๆ ภายในสถาบัน (7) การนำวัสดุมาสร้างคุณค่าใหม่ (8) งานพิธีการ (9) การเป็นตัวกลาง (10) บริการสื่อใหม่ (11) การลงทุน

จากแผนภาพที่ 6 พบว่ามาตรการในการอุดหนุนสถาบันอุดมศึกษาสามารถกระทำได้ใน 2 ทาง คือ การให้การอุดหนุนโดยภาครัฐ และการให้การอุดหนุนโดยภาคเอกชน กล่าวคือ ในภาครัฐรัฐควรจัดเงินอุดหนุนทั่วไปให้แก่สถาบันอุดมศึกษา และจัดสรรเงินกองทุนคงเงินต้นให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเท่ากับจำนวนที่สถาบันอุดมศึกษานำเงินมาเข้ากองทุนเงินต้นคงที่ และอนุญาตให้นำไปใช้ได้เฉพาะดอกผลเท่านั้น นอกจากนี้ รัฐอาจใช้มาตรการช่วยเหลือด้านอื่นๆ เช่น การส่งเสริมให้ภาคเอกชนมาร่วมให้การสนับสนุนแก่สถาบันอุดมศึกษา โดยสามารถนำเงินบริจาคเพื่อการศึกษาไปหักลดหย่อนภาษีได้ การอุดหนุนการเงินผ่านผู้เรียน หรือการใช้มาตรการทางภาษี เช่น การยกเว้นภาษีโรงเรียนและภาษีที่ดินให้แก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชน เป็นต้น

ในส่วนของภาคเอกชน การให้การอุดหนุนแก่สถาบันอุดมศึกษาสามารถทำได้โดยการให้เงินอุดหนุนในรูปของเงินบริจาคโดยตรงแก่สถาบันอุดมศึกษา หรือให้ทุนการศึกษาต่อแก่คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษา หรือให้การอุดหนุนโดยผ่านตัวผู้เรียน เช่น การให้ทุนการศึกษาแก่นักศึกษาที่เรียนดีแต่ขาดแคลนทุนทรัพย์ เป็นต้น

จากผลการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่า แนวทางในการสร้างเสริมให้แก่สถาบันอุดมศึกษาที่ไม่มีทรัพย์สิน รายได้อื่น หรือผลประโยชน์อื่นๆ ให้มีรายได้มาดำเนินกิจการต่างๆ ได้อย่างยั่งยืนและอย่างสม่ำเสมอ คือ การจัดตั้งกองทุนคงเงินต้นในสถาบันอุดมศึกษา โดยกำหนดให้ผู้รับใบอนุญาตนำเงินลงทุนจำนวนตามหลักเกณฑ์ที่รัฐมนตรีประกาศกำหนดมาเก็บไว้ในกองทุน และรัฐจะจัดสรรเงินให้จำนวนเท่ากับที่ผู้รับใบอนุญาตนำมาเข้ากองทุนสมทบให้ และอนุญาตให้นำเฉพาะดอกผลที่เกิดขึ้นจากกองทุนคงเงินต้นไปใช้ตามวัตถุประสงค์ของสถาบันอุดมศึกษา

จากแผนภาพที่ 7 พบว่า ควรมีการกำหนดขอบเขตของการเปิดเสรีการค้าบริการ การศึกษาระดับอุดมศึกษา ในด้านต่างๆ ดังนี้ ด้านการจัดการซึ่งแบ่งออกได้เป็นกรณีที่แตกต่างกันเข้ามา จัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศ ลักษณะของการจัดตั้ง คือ ร่วมมือกับเอกชนคนไทยจัดตั้งในรูปของ มูลนิธิ หรือบริษัทจำกัด ซึ่งตามกฎหมายเกี่ยวกับการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว พ.ศ. 2542 อนุญาต ให้คนต่างด้าวถือหุ้นได้ในอัตราส่วน คนไทย : คนต่างด้าว 51 : 49 กรณีที่เป็นความร่วมมือกัน ระหว่างสถาบันอุดมศึกษาในประเทศและสถาบันอุดมศึกษาต่างประเทศ สามารถกระทำได้โดยการจัด หลักสูตร และการเรียนการสอนร่วมกัน พร้อมทั้งอาจมีการแลกเปลี่ยนบุคลากรระหว่างกัน ในด้านการ ควบคุมดูแลโดยรัฐ เห็นว่า สถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่เข้ามาจัดตั้งในประเทศต้องอยู่ภายใต้กฎหมาย ฉบับเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาไทย ในเรื่องการค้าบริการของสถาบันอุดมศึกษาต่างชาติที่เข้ามา จัดตั้งในประเทศไทย ควรกำหนดพื้นที่ให้บริการให้อยู่นอกเขตกรุงเทพมหานครและปริมณฑล หรือ กำหนดให้ไปจัดตั้งในภูมิภาคตามหัวเมืองใหญ่ๆ สาขาวิชาที่อนุญาตให้เปิดได้คือ ด้านวิทยาศาสตร์เพื่อ ชีวิต และด้านเทคโนโลยีต่างๆ หรือสาขาอื่นๆ ที่ขาดแคลน สำหรับหลักสูตร การเรียน การสอน จะต้อง มีคุณภาพและมาตรฐานไม่ต่ำกว่ามาตรฐานของประเทศแม่ของตน และต้องไม่ต่ำกว่ามาตรฐาน การศึกษาของประเทศไทย บุคลากรที่ทำหน้าที่สอนและวิจัย จะต้องมีความสมบัติตามเกณฑ์ที่กำหนดใน แต่ละสาขา และต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในสาขาวิชานั้นๆ อย่างแท้จริง

ผลการวิเคราะห์แบบสอบถามพบว่า ผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษาไทยเห็นว่า หาก สถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศเข้ามาจัดตั้งและดำเนินการภายใต้กฎหมายเดียวกันภายใต้สภาวะการ แข่งขันเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาของไทย ภาวะคุกคามอันเกิดจากการแข่งขันกันให้บริการจะไม่น่า กังวล และเห็นว่าสถาบันอุดมศึกษาไทยสามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศได้อย่าง แน่นนอน

จากแผนภาพที่ 8 เป็นการแสดงแหล่งที่มาของเงินทุนและรายได้ของสถาบันอุดมศึกษาที่ ใช้ในการดำเนินการ โดยแหล่งเงินทุนเบื้องต้นจะมาจากผู้รับใบอนุญาตจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษา และเงิน บริจาค ส่วนเงินรายได้ที่จะใช้ในการดำเนินการตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาจะ แบ่งเป็น 2 ส่วน ส่วนแรกมาจากดอกผลของกองทุนคงเงินต้น ซึ่งมีที่มาจากผู้รับใบอนุญาตส่วนหนึ่ง อีก ส่วนหนึ่งเป็นเงินที่รัฐจัดสรรให้เป็นเงินกองทุนคงเงินต้นในจำนวนที่เท่ากับจำนวนเงินของผู้รับใบอนุญาต และแหล่งที่มาของรายได้ประจำของสถาบันอุดมศึกษา เช่น ค่าเล่าเรียน ค่าธรรมเนียม ฯลฯ

จากแผนภาพที่ 9 เป็นการกำกับดูแลสถาบันอุดมศึกษาโดยมีคณะกรรมการคณะหนึ่ง เรียกว่า คณะกรรมการการอุดมศึกษา ทำหน้าที่ให้ความเห็นชอบแก่สถาบันอุดมศึกษาในเรื่องที่กฎหมาย

กำหนด ให้ความเห็นหรือคำแนะนำต่อรัฐมนตรีกระทรวงศึกษาธิการในการออกกฎกระทรวงและประกาศ ให้ความเห็นชอบในการรับรองวิทยฐานะ ออกระเบียบและข้อบังคับ และปฏิบัติงานอื่นๆ ที่เกี่ยวข้อง

ผลจากการวิเคราะห์แบบสอบถาม พบว่า ควรลดบทบาทของคณะกรรมการการอุดมศึกษา จากการทำหน้าที่เป็นผู้ควบคุมและดูแล ให้เป็นเพียงกำกับดูแล โดยโอนอำนาจการพิจารณาอนุมัติ เกี่ยวกับการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาบางเรื่องไปให้สภาสถาบันอุดมศึกษาทำหน้าที่แทน เพื่อ ความเป็นอิสระและความคล่องตัวในการบริหารจัดการของสถาบันอุดมศึกษา

จากแผนภาพที่ 10 เป็นการแสดงโครงสร้างของสภาสถาบันอุดมศึกษา ซึ่งจะทำหน้าที่ใน การกำหนดนโยบาย และควบคุมดูแลการดำเนินการของสถาบันอุดมศึกษาให้เป็นไปตามแนวทางและ วัตถุประสงค์ในการจัดตั้ง สิ่งที่สำคัญของสภาสถาบันคือ ความเป็นอิสระในการดำเนินการและการมี Autonomy เพื่อความคล่องตัวในการดำเนินงาน

ผลจากการวิเคราะห์ พบว่า สภาสถาบันอุดมศึกษามีบทบาทสำคัญในการกำหนดนโยบาย และแนวทางการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษา การสร้างความเข้มแข็งทางวิชาการ ความเชื่อมั่นต่อ บุคคลทั่วไป ดังนั้น องค์ประกอบและที่มาของสภาสถาบันจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้สภาสถาบันมี ผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์มาช่วยในการดำเนินงาน ของ สถาบันอุดมศึกษา ช่วยให้สถาบันอุดมศึกษาพัฒนาศักยภาพและสามารถแข่งขันกับสถาบันอุดมศึกษา ของต่างประเทศได้

3.2 อภิปรายผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากการประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ

ผลการวิเคราะห์ความคิดเห็นจากที่ประชุมผู้ทรงคุณวุฒิ พบว่า มีความเห็นสอดคล้องกับ ความคิดเห็นที่ได้จากแบบสอบถาม ดังนี้

1) พระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 ที่ใช้เป็นแนวทางในการร่าง กฎหมายให้อำนาจแก่คณะกรรมการการอุดมศึกษาในการควบคุมดูแลสถาบันอุดมศึกษาเอกชนมาก เกินไป ทำให้สถาบันอุดมศึกษาเอกชนขาดความเป็นอิสระในการบริหารจัดการ ควรลดบทบาทในการ ควบคุมดูแลให้เหลือน้อยที่สุด และเปลี่ยนบทบาทมาเป็นผู้กำกับดูแลเหมือนอย่างเช่นที่ปฏิบัติต่อ สถาบันอุดมศึกษาของรัฐ

2) ควรปรับโครงสร้าง องค์ประกอบ ที่มา และอำนาจหน้าที่ของกรรมการสภาสถาบัน เสียใหม่ เพื่อสร้างความเข้มแข็งให้แก่กรรมการสภาสถาบัน โดยกำหนดให้ผู้ที่จะมาเป็นกรรมการสภา สถาบัน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ประสบการณ์ ความเชี่ยวชาญ ในด้านใดด้านหนึ่งอย่างแท้จริง เพื่อ

เสริมสร้างภาพลักษณ์และความน่าเชื่อถือของกรรมการสภาสถาบันต่อสาธารณชน และเพื่อความเจริญรุ่งเรืองและการพัฒนาของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน

3) พิจารณาหากลไกในการกำกับดูแลการใช้อำนาจของกรรมการสภาสถาบันให้อยู่ในขอบเขตที่เหมาะสม เมื่อสถาบันอุดมศึกษาเอกชนได้รับการปรับไปสู่ความมีอิสระและคล่องตัวมากขึ้น สอดคล้องกับที่สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2547) ที่กล่าวถึงเงื่อนไขของความสำเร็จ คือ มีการวางแผนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ ด้วยการวางกลไกการบริหารงานให้มีการปฏิบัติตามยุทธศาสตร์และมาตรการ ให้มีองค์คณะบุคคลกำกับดูแลและติดตามประเมินผลการดำเนินงานในส่วนต่างๆ อย่างเข้มแข็งและต่อเนื่อง ทั้งนี้ ต้องสรรหาบุคคลที่เหมาะสมเข้ามาดำเนินงาน รัฐต้องให้การสนับสนุนทรัพยากรทางการศึกษา ทั้งในด้านงบประมาณและบุคลากรอย่างเป็นธรรมพอเพียงและทันเวลา รัฐต้องปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง เพื่อให้การดำเนินงานและการบริหารจัดการเป็นไปอย่างคล่องตัวและมีประสิทธิภาพ และมีระบบสนับสนุนส่งเสริม กำกับ ดูแล และติดตามการบริหารจัดการทุกระดับที่มีประสิทธิภาพและเป็นธรรม

4) คณาจารย์ของสถาบันอุดมศึกษาเอกชน ควรเป็นผู้ที่มีความรู้ ความเชี่ยวชาญ และประสบการณ์ในสาขาวิชาที่สอนอย่างแท้จริง

5) ควรหามาตรการในการดูแลสถาบันอุดมศึกษาจากต่างประเทศที่เข้ามาจัดตั้งและดำเนินการในประเทศให้มีมาตรฐานและควรอยู่ภายใต้กฎหมายเดียวกันกับสถาบันอุดมศึกษาของไทย เพื่อป้องกันการแสวงหาประโยชน์จากพวกมหาวิทยาลัยห้องแถวหรือมหาวิทยาลัยเคลื่อนที่

6) การให้เงินอุดหนุนโดยรัฐแก่สถาบันอุดมศึกษาเอกชนควรมีความเท่าเทียมกับสถาบันอุดมศึกษาของรัฐ การสนับสนุนให้มีการใช้ทรัพยากรร่วมกัน ตลอดจนการส่งเสริมและพัฒนาบุคลากรควรมีมาตรการที่ชัดเจน

7) ควรกำหนดให้ผู้ที่ประสงค์จะจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาขึ้นมีเงินทุนที่ใช้เป็นกองทุนเงินต้นคงที่ (endowment fund) ตามจำนวนและหลักเกณฑ์ที่กระทรวงกำหนด เพื่อใช้ดอกผลในการบริหารจัดการตามวัตถุประสงค์ของการจัดตั้ง และให้รัฐจ่ายเงินสมทบในอัตราเท่ากันให้แก่สถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นนั้น สำหรับสถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นก่อนใช้กฎหมายใหม่บังคับ ควรให้เวลาในการจัดหาเงินทุนสำหรับกองทุนเงินต้นคงที่อย่างน้อย 5 ปี

8) เรื่องบทลงโทษ ไม่ควรมีบทลงโทษมากเกินไป ควรเทียบเคียงกับมหาวิทยาลัยของรัฐ ว่ามีบทลงโทษอย่างไรหรือไม่ หากมหาวิทยาลัยของรัฐไม่มีบทลงโทษ มหาวิทยาลัยเอกชนก็ไม่ควรมีบทลงโทษเช่นเดียวกัน

ผลที่ได้จากการวิเคราะห์ ผู้วิจัยได้นำมาจัดทำเป็นสารบัญญัตินี้ที่ควรกำหนดไว้ในร่างกฎหมาย สถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ที่ผู้วิจัยได้จัดทำขึ้นโดยอาศัยพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 เป็นแนวทาง ดังสาระที่ปรากฏ

3.3 อภิปรายผลการทำประชาพิจารณ์โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์

จากการนำร่างพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษา พ.ศ. ไปทำประชาพิจารณ์โดยผ่านสื่ออิเล็กทรอนิกส์ ซึ่งผู้วิจัยได้ส่งอีเมลไปเชิญให้มาร่วมแสดงความคิดเห็นจำนวนประมาณ 300 รายชื่อ ผลปรากฏว่า มีผู้ให้ความสนใจเข้ามาแสดงความคิดเห็นเพียง 31 คน จากการสอบถามผู้ที่ไม่ได้เข้ามาตอบบางรายพบว่า เนื้อหาของร่างกฎหมายมีจำนวนมาก ไม่สะดวกในการอ่าน และผู้วิจัยไม่ได้ทำสรุปเนื้อหาไว้ให้ จึงทำให้ไม่สามารถทำความเข้าใจเนื้อหาและร่วมแสดงความคิดเห็นได้ นอกจากนี้ ร่างกฎหมายฉบับนี้ เป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับการให้บริการทางการศึกษาของสถาบันอุดมศึกษา จึงทำให้ผู้ที่ไม่มีส่วนได้เสียให้ความสนใจน้อยมาก ดังนั้น จำนวนประชาชนผู้มาแสดงความคิดเห็นจึงไม่มากพอที่จะถือเป็นตัวแทนของประชาชนได้

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปปฏิบัติ

1.1 ในการเจรจาทำความตกลง Bilateral agreement หรือความตกลง FTA กับประเทศต่างๆ ที่จะมีขึ้นในอนาคต หน่วยงานที่รับผิดชอบในการเจรจาการค้าระหว่างประเทศควรนำหลักการไม่เลือกปฏิบัติ (Non - Discrimination) มาพิจารณาประกอบการทำความตกลงด้วยทุกครั้ง เพราะหากประเทศไทยไปทำความตกลงให้สิทธิอย่างใดอย่างหนึ่งแก่ประเทศคู่สัญญาประเทศหนึ่งแล้ว จะต้องให้สิทธิอย่างนั้นๆ แก่ประเทศภาคีสมาชิกอื่นๆ ของ GATS ด้วย จึงควรตระหนักในเรื่องนี้เป็นอย่างยิ่ง

1.2 เพื่อเป็นการแสดงความโปร่งใสของประเทศไทย เมื่อมีการกำหนดนโยบายและมาตรการใหม่ๆ ในการควบคุมหรือกำกับดูแลการให้บริการการศึกษาไม่ว่าในระดับใด รวมตลอดทั้งการออกกฎ ระเบียบ ข้อบังคับใหม่ๆ ขึ้นใช้บังคับ หน่วยงานที่รับผิดชอบควรตีพิมพ์เผยแพร่ นโยบาย มาตรการ กฎ ระเบียบ ข้อบังคับต่างๆ เหล่านั้นให้องค์กรการค้าระหว่างประเทศ (WTO) ทราบ เพื่อแจ้งให้แก่ประเทศภาคีสมาชิกได้ทราบโดยทั่วกัน

1.3 หน่วยงานที่รับผิดชอบด้านการศึกษาของชาติ ควรร่วมกันหามาตรการส่งเสริมและสนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษาของไทยปรับตัวและพัฒนาอย่างต่อเนื่องเพื่อให้มีขีดความสามารถในการ

แข่งขันสถาบันอุดมศึกษาของต่างประเทศ และเพื่อให้ทันกับการเปิดเสรีการค้าบริการที่ก้าวหน้าขึ้นเป็นลำดับในทุกๆ 5 ปี

1.4 รัฐควรใช้มาตรการทางภาษีเป็นเครื่องมือในการสนับสนุนการดำเนินงานของสถาบันอุดมศึกษาและจูงใจให้ภาคเอกชนหันมาให้การสนับสนุนสถาบันอุดมศึกษา เช่น การยกเว้นภาษีโรงเรียนและที่ดินให้แก่สถาบันอุดมศึกษา การยกเว้นภาษีเงินได้ในอัตรา 100 % เป็นระยะเวลา 5 ปี แก่สถาบันอุดมศึกษาที่จัดตั้งขึ้นใหม่และจัดการเรียนการสอนในสาขาวิชาที่ขาดแคลนหรือสาขาวิชาที่เป็นความต้องการของประเทศ การยินยอมให้นำจำนวนเงินที่บริจาคให้แก่สถาบันอุดมศึกษามาหักเป็นค่าลดหย่อนภาษีเงินได้ เป็นต้น

1.5 รัฐควรให้การปฏิบัติต่อสถาบันอุดมศึกษาของรัฐและของเอกชนอย่างเท่าเทียมกันบนมาตรฐานเดียวกัน และควรทำหน้าที่เป็นผู้กำกับดูแลมากกว่าเป็นผู้ควบคุมดูแล

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยต่อเนื่อง

2.1 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการจัดประเภทและเกณฑ์การรับรองวิทยฐานะของสถาบันอุดมศึกษาในประเทศต่างๆ เพื่อหาเส้นพื้นฐาน (Baseline) ของสถาบันอุดมศึกษาที่ได้รับการยอมรับในระดับสากล และหามาตรการส่งเสริมสถาบันอุดมศึกษาของไทยที่ยังไม่เข้มแข็งให้มีมาตรฐานเทียบเท่ากับเกณฑ์มาตรฐานของสถาบันอุดมศึกษาในระดับสากล

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับอุปสงค์-อุปทานและปัจจัยที่ทำให้ต่างชาติต้องการเข้ามาจัดตั้งสถาบันอุดมศึกษาในประเทศไทย ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นจากการเข้ามาให้บริการการศึกษาในระดับอุดมศึกษาทั้งด้านการแข่งขันการให้บริการกับสถาบันอุดมศึกษาของไทย ผลกระทบต่อบุคลากรทางการศึกษา และผลกระทบต่อนักศึกษาและประชาชนทั่วไป

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับผลทางกฎหมายของการทำความตกลง FTA ในกรณีที่มีการให้สิทธิประโยชน์แก่กันเกินกว่าสิทธิประโยชน์ที่ผูกพันไว้กับ WTO ตามความตกลง GATS และในกรณีที่สิทธิประโยชน์ที่ให้แก่กันตามความตกลง FTA ขัดหรือแย้งกับกฎหมายภายในอื่นๆ เช่น กฎหมายว่าด้วยการประกอบธุรกิจของคนต่างด้าว กฎหมายที่ดิน ฯลฯ

2.4 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับมาตรการการลงโทษที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติสถาบันอุดมศึกษาเอกชน พ.ศ. 2546 กรณีสถาบันอุดมศึกษาฝ่าฝืนหรือไม่ปฏิบัติตามกฎหมายว่า มีความเหมาะสมหรือไม่ และจำเป็นต้องกำหนดบทบัญญัติดังกล่าวไว้หรือไม่เพียงใด